

บทคัดย่อ

งานศึกษาเรื่อง สังคมวัฒนธรรมมอญและกะเหรี่ยงในภูมิภาคตะวันตก มีเป้าหมายในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและกลุ่มชาติพันธุ์มอญและกะเหรี่ยงในภูมิภาคตะวันตก เพื่อทำความเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของมอญและกะเหรี่ยง ที่ต่างก็มีเอกลักษณ์และการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลง ปรับตัว ตามเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น โดยเลือกทำการศึกษาจากกลุ่มมอญกะเหรี่ยงที่สังขละบุรี และกะเหรี่ยงเขตวัฒนธรรมราชบุรี

ผลการศึกษาพบว่า มอญและกะเหรี่ยงที่สังขละบุรี มีการสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกันมาอย่างยาวนาน แม้แต่ละกลุ่มจะมีเอกลักษณ์และแบบแผนทางวัฒนธรรมเป็นของตนเอง แต่ต่างก็มีศูนย์กลางความศรัทธาอยู่ที่หลวงพ่อดุตตะ พระภิกษุชาวมอญที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ และการหลอมรวมวัฒนธรรมของคนกลุ่มต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามมอญและกะเหรี่ยงต่างประสบกับความเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการพัฒนาและการติดต่อสัมพันธ์กับเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการจัดการต่อชนกลุ่มน้อยและผู้พลัดถิ่นของรัฐ ที่จำกัดสิทธิความเป็นพลเมือง ทำให้กลุ่มคนเหล่านี้ได้รับความกดดันทั้งในแง่การดำรงชีพ การถูกเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสำนึกความเป็นมอญหรือความเป็นกะเหรี่ยง และการปรับตัวเพื่อยอมรับและต่อต้าน การจัดการของรัฐในหลายระดับ เช่น มอญได้ฟื้นฟูแบบแผนประเพณีต่าง ๆ พร้อมกับการเคลื่อนไหวให้ชาวมอญยังคงยึดมั่นในคำสอนของหลวงพ่อดุตตะเพื่อให้ได้รับสิทธิความเป็นพลเมืองในสังคมไทย ขณะที่กะเหรี่ยงในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ได้ตอกย้ำอุดมการณ์ของลัทธิฤาษีและวิถีแห่งการเป็นกะเหรี่ยงที่แท้ เพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการพัฒนาของรัฐ เป็นต้น

ส่วนกะเหรี่ยงในเขตวัฒนธรรมราชบุรี ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง ปรับตัว และผสมกลมกลืนกับผู้คนภายนอกมากกว่าชาวกะเหรี่ยงในทุ่งใหญ่นเรศวร ได้มีการปรับเปลี่ยนทั้งในแง่ความเชื่อ วิถีชีวิต และการประกอบประเพณีพิธีกรรมมาเป็นเวลานาน ขณะเดียวกันก็มีการรื้อฟื้นอัตลักษณ์แห่งความเป็นกะเหรี่ยงขึ้นมาท่ามกลางการเรียนรู้ การตีความใหม่และการสังสรรค์ทางวัฒนธรรมของผู้คนที่หลากหลายมากขึ้น

การศึกษานี้ ยังทำให้พบว่า สภาพการณ์เกี่ยวกับการยอมรับและการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมไทยที่ผ่านมา ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่ถูกจัดเป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมไทยจำนวนมาก รัฐจึงควรตระหนักต่อคุณค่าของชีวิตวัฒนธรรมของคนท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติของผู้คนต่างกลุ่มต่างชาติพันธุ์ในสังคมไทยด้วย